

URZĄD STATYSTYCZNY
W BYDGOSZCZY

SZKOŁY DLA DOROSŁYCH

W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM
W LATACH SZKOLNYCH 2004/05-2013/14

<http://bydgoszcz.stat.gov.pl/>

OPRACOWANIA SYGNALNE

Bydgoszcz, październik 2014 r.

Niniejsze opracowanie ma na celu przedstawienie zmian w zakresie edukacji osób dorosłych w województwie kujawsko-pomorskim w latach szkolnych 2004/05-2013/14.

Dane dotyczące edukacji osób dorosłych (liczby szkół, uczniów i absolwentów) pochodzą z badań pełnych, realizowanych przez GUS, w formie sprawozdawczości (formularze o symbolu „S”) instytucji oświaty i wychowania realizowanych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej oraz od roku szkolnego 2007/08 z Systemu Informacji Oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Szkoły dla dorosłych to instytucje edukacyjne, w których stosuje się odrębną organizację kształcenia i do których przyjmowane są osoby mające 18 lat, a także kończące 18 lat w roku kalendarzowym, w którym przyjmowane są do szkoły. W latach 2004–2013 zaliczano do nich: szkoły podstawowe, szkoły ponadpodstawowe (szkoły zasadnicze, średnie ogólnokształcące, tj. licea ogólnokształcące, średnie zawodowe tj. licea zawodowe i technika), gimnazja oraz szkoły ponadgimnazjalne (zasadnicze szkoły zawodowe, licea ogólnokształcące, uzupełniające licea ogólnokształcące, licea profilowane, technika, technika uzupełniająca).

Oddzielną kategorię kształcenia zawodowego dorosłych stanowiły szkoły policealne (policealne, pomaturalne). Szkoły te umożliwiają osobom posiadającym wykształcenie średnie ogólne uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminu. Absolwenci tych szkół otrzymują dyplom, który określa ich kwalifikacje zawodowe na poziomie technika lub robotnika wykwalifikowanego.

Kształcenie osób dorosłych może odbywać się w systemie dziennym, wieczorowym i zaocznym. Ponadto świadectwo ukończenia szkoły, z wyjątkiem szkoły medycznej, można uzyskać również na podstawie egzaminów eksternistycznych.

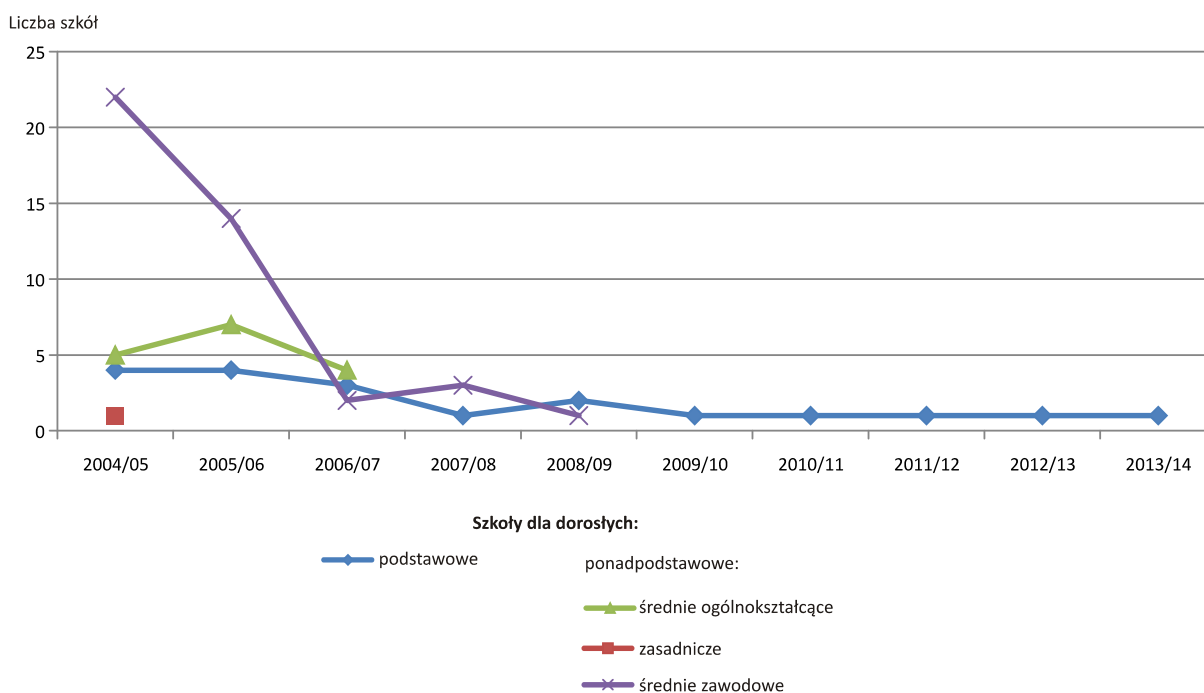
Współczynnik feminizacji w szkołach dla dorosłych to współczynnik określający liczbę kobiet uczących się w szkołach dla dorosłych przypadającą na 100 mężczyzn uczących się w szkołach dla dorosłych.

Wykształcenie osób dorosłych jest jednym z czynników wpływających na wzrost gospodarczy oraz rozwój społeczny państwa. Im lepiej wykształcony człowiek, tym większe ma szanse na zatrudnienie, a co za tym idzie wyższe wynagrodzenie oraz lepszą pozycję społeczną. Dorośli, którzy decydują się na dokształcanie, mają świadomość, że ich nauka to kompensacja braków, które wynikają z nie ukończenia szkoły w podstawowym okresie i możliwość dostosowania własnych kwalifikacji do potrzeb rynku. Ludzie ci chcą uzupełnić swoją wiedzę, zdobyć nowe umiejętności, powiększać swoje doświadczenie, podnieść kwalifikacje zawodowe.

W latach szkolnych 2004/05–2013/14 w województwie kujawsko-pomorskim kształcenie osób dorosłych było prowadzone w szkołach wszystkich typów i poziomów, określonych ustawą o systemie oświaty. System ten obejmował szkoły podstawowe, ponadpodstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne oraz policealne. Na początku analizowanego okresu, w roku szkolnym 2004/05, w województwie kujawsko-pomorskim sieć szkół dla dorosłych obejmowała 248 szkół, w tym 4 szkoły podstawowe, 28 szkół ponadpodstawowych (1 zasadnicza szkoła zawodowa, 5 szkół średnich ogólnokształcących, 22 średnie szkoły zawodowe), 11 gimnazjów oraz 205 szkół ponadgimnazjalnych (5 zasadniczych szkół zawodowych, 27 liceów ogólnokształcących, 76 uzupełniających liceów ogólnokształcących, 8 liceów profilowanych, 11 techników i 78 techników uzupełniających). Naukę kontynuowało w nich łącznie 22,9 tys. uczniów. W całym analizowanym okresie funkcjonowały szkoły podstawowe dla dorosłych. Obejmowały one kształcenie w zakresie klasy VI. Od 1 września 1999 r. nie funkcjonują bowiem 8-letnie szkoły podstawowe dla dorosłych, które obejmowały kształcenie w zakresie klas VII-VIII a w wyjątkowych przypadkach klasę VI. Liczba szkół podstawowych spadła z 4 w roku szkolnym 2004/05 do 1 w roku szkolnym 2013/14. Wynikało to ze spadku zapotrzebowania dorosłych mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego na uzupełnianie wykształcenia na poziomie podstawowym. W analizowanym okresie liczba uczniów kształcących się w tych szkołach spadła o niemal 83%. Ukończenie 6-cio klasowej szkoły podstawowej umożliwia podjęcie edukacji w 3-letnim gimnazjum dla dorosłych. Dla absolwentów 8-śmio klasowej szkoły podstawowej, którzy chcieliby uzupełnić swoje wykształcenie, do czasu zakończenia cyklu kształcenia, działały szkoły ponadpodstawowe. W roku szkolnym 2004/05 funkcjonowało 28 tego typu szkół. Naukę kontynuowało w nich łącznie 15,4 tys. uczniów. Wśród szkół ponadpodstawowych największym zainteresowaniem cieszyły się szkoły średnie zawodowe, stanowiły one 78,6% wszystkich szkół ponadpodstawowych. Szkoły tego typu działały w województwie do roku szkolnego 2008/09, ale w roku szkolnym 2006/07 nastąpił ich największy spadek (z 22 w roku szkolnym 2004/05 do 2 w roku szkolnym 2006/07). W roku szkolnym 2008/09 działała już tylko 1 szkoła ponadpodstawowa, do której uczęszczało 4 uczniów.

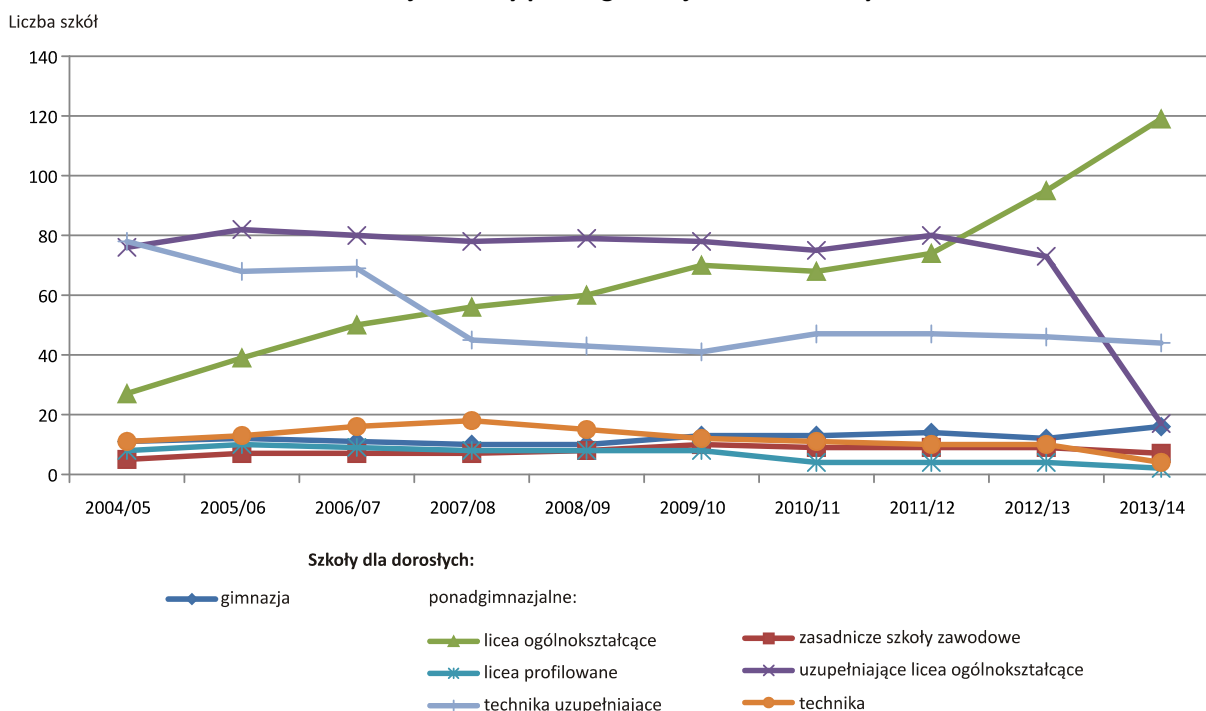
Szkoły podstawowe i ponadpodstawowe dla dorosłych

W województwie kujawsko-pomorskim w latach 2004–2013 liczba gimnazjów dla dorosłych i uczących się w nich osób wykazywała tendencję do wzrostu. Liczba gimnazjów wzrosła z 11 w roku szkolnym 2004/05 do 16 w roku szkolnym 2013/14. W tym czasie liczba uczniów kształcących się w tych szkołach wzrosła o 19,4%. Od 2002 r. świadectwo ukończenia gimnazjum dla dorosłych umożliwia dalsze kształcenie w szkołach ponadgimnazjalnych. Wśród szkół ponadgimnazjalnych w analizowanym okresie największym zainteresowaniem dorosłych cieszyły się licea ogólnokształcące. W latach szkolnych 2004/05–2013/14 liczba liceów ogólnokształcących wzrosła ponad 4-krotnie, a uczniów do nich uczęszczających ponad 5-krotnie. Na przełomie pierwszej i drugiej dekady XXI wieku ważną rolę w systemie edukacji dorosłych spełniały również uzupełniające licea ogólnokształcące. Wówczas funkcjonowało ok. 80 tego typu szkół, w których kształciło się ok. 6,7 tys. uczniów. W roku szkolnym 2013/14, w związku ze stopniowym wygaszaniem tych szkół od 1 września 2012 r., liczba uzupełniających liceów ogólnokształcących spadła do 17, a liczba uczniów do 360. Podobne zmiany obserwowano w dynamice aktywności ponadgimnazjalnych zasadniczych szkół dla dorosłych. Okres wzmożonego zainteresowania dorosłych uzupełniających swoje wykształcenie w tych szkołach przypada na lata 2010/11–2011/12. Wówczas na terenie województwa kujawsko-pomorskiego funkcjonowało 9 zasadniczych szkół zawodowych dla dorosłych, w których kształciło się ok. 700 uczniów. W roku szkolnym 2013/14, w stosunku do wcześniej omawianego okresu, liczba tych szkół spadła o ok. 30%, a liczba uczniów o ok. 80%. W pozostałych typach szkół ponadgimnazjalnych w analizowanym okresie aktywność edukacyjna dorosłych zasadniczo spadała. Wyrażało się to spadkiem szkół oferujących ten typ wykształcenia, jak i uczniów podejmujących edukację w tych szkołach.

Gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne dla dorosłych

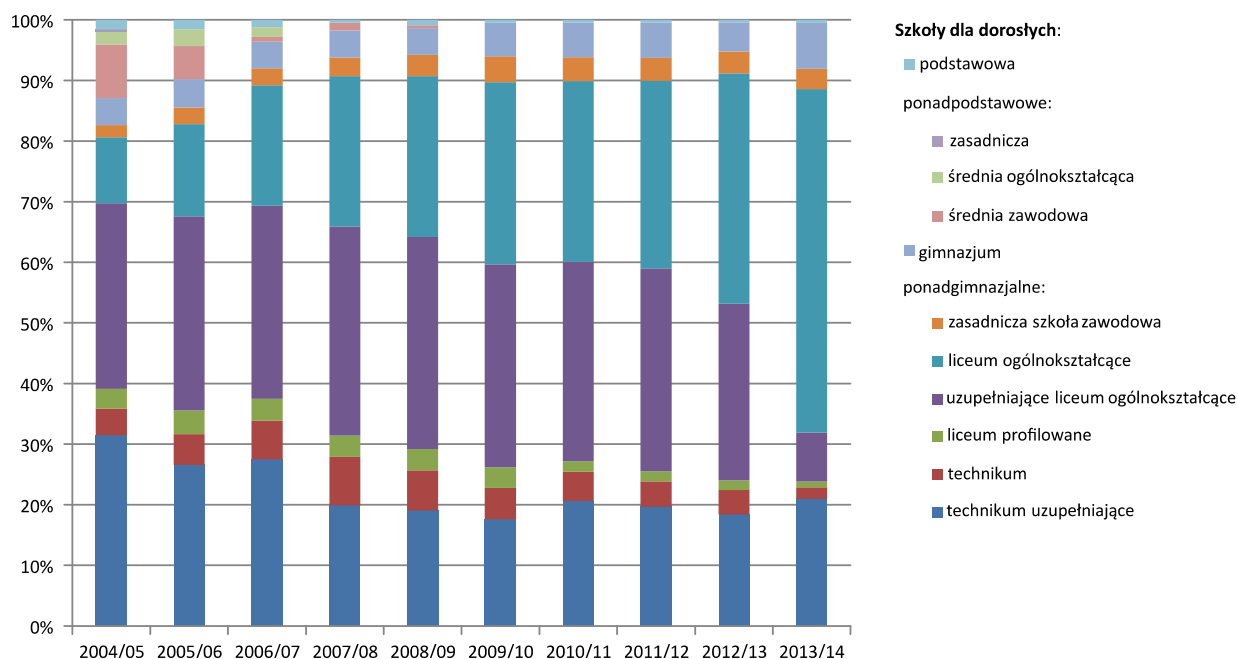

W roku szkolnym 2013/14 szkolnictwo dla dorosłych obejmowało łącznie 210 szkół, w tym 1 szkołę podstawową, 16 gimnazjów oraz 193 szkoły ponadgimnazjalne (7 zasadniczych szkół zawodowych, 119 liceów ogólnokształcących, 17 uzupełniających liceów ogólnokształcących, 2 licea profilowanych, 4 technika i 44 technika uzupełniających). Oznacza to, że w roku szkolnym 2013/2014 w porównaniu z rokiem szkolnym 2004/05 liczba szkół dla dorosłych zmniejszyła się o 15,3%, a liczba uczniów do nich uczęszczających spadła o 25,2%.

W ciągu minionej dekady istotnie zmieniła się struktura szkół dla dorosłych. W roku szkolnym 2013/14 w stosunku do roku szkolnego 2004/05 o 75,0% spadła liczba szkół podstawowych, całkowicie wygaszone zostały szkoły ponadpodstawowe, zaś o 45,5% wzrosła liczba gimnazjów. W szkołach ponadgimnazjalnych również zanotowano istotne zmiany: ponad 4-ro krotnie wzrosła liczba liceów ogólnokształcących, o 40,0% wzrosła liczba zasadniczych szkół zawodowych. Spadła natomiast liczba ponadgimnazjalnych uzupełniających liceów ogólnokształcących (o 77,6%), liceów profilowanych (o 75,0%), techników (o 63,3%) i techników uzupełniających (o 43,6%).

Struktura szkół dla dorosłych według typów szkół

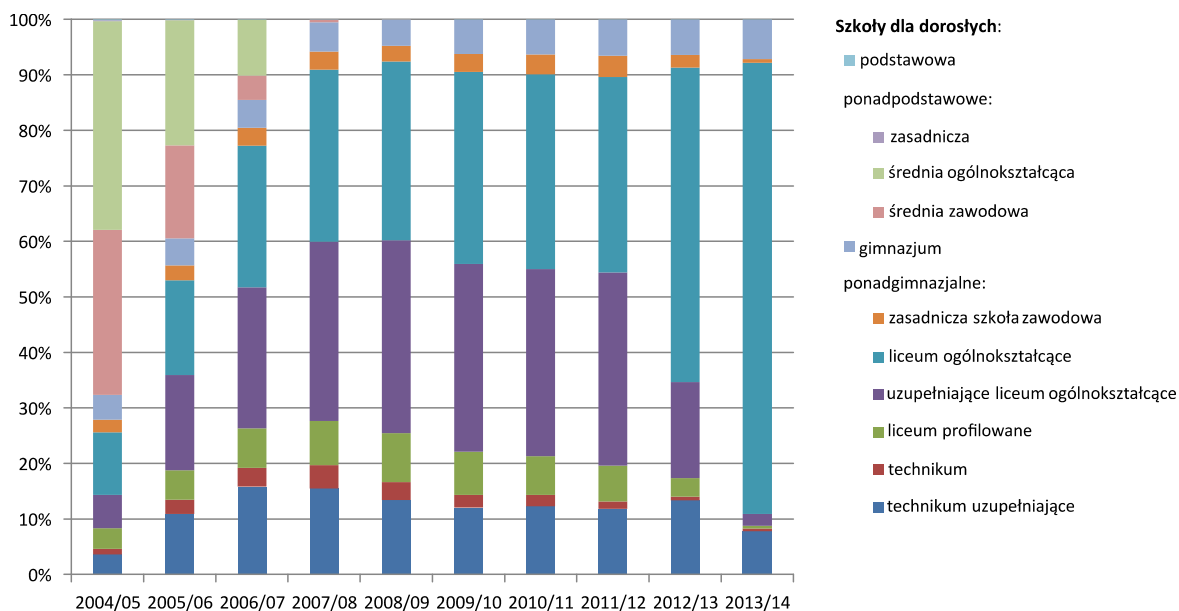

Zmiany struktury szkół wpływały na zmiany struktury liczby uczniów do nich uczęszczających. W roku szkolnym 2004/05 najwięcej dorosłych uczęszczało do szkół ponadpodstawowych (67,5%), natomiast 27,8% uczyło się w szkołach ponadgimnazjalnych. W roku szkolnym 2005/06 w ponadpodstawowych szkołach dla dorosłych uczyło się już tylko 39,4% wszystkich dorosłych uczniów, natomiast w szkołach ponadgimnazjalnych 55,7%. W roku szkolnym 2006/07 różnica w liczebności uczniów szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych była jeszcze większa. Stanowili oni odpowiednio 14,4% i 80,5%. W wyniku stopniowego wygaszania szkół ponadpodstawowych, od roku szkolnego 2007/08 ponad 90% dorosłych uczniów uczęszczało do szkół ponadgimnazjalnych. Wśród nich dominowali uczniowie liceów

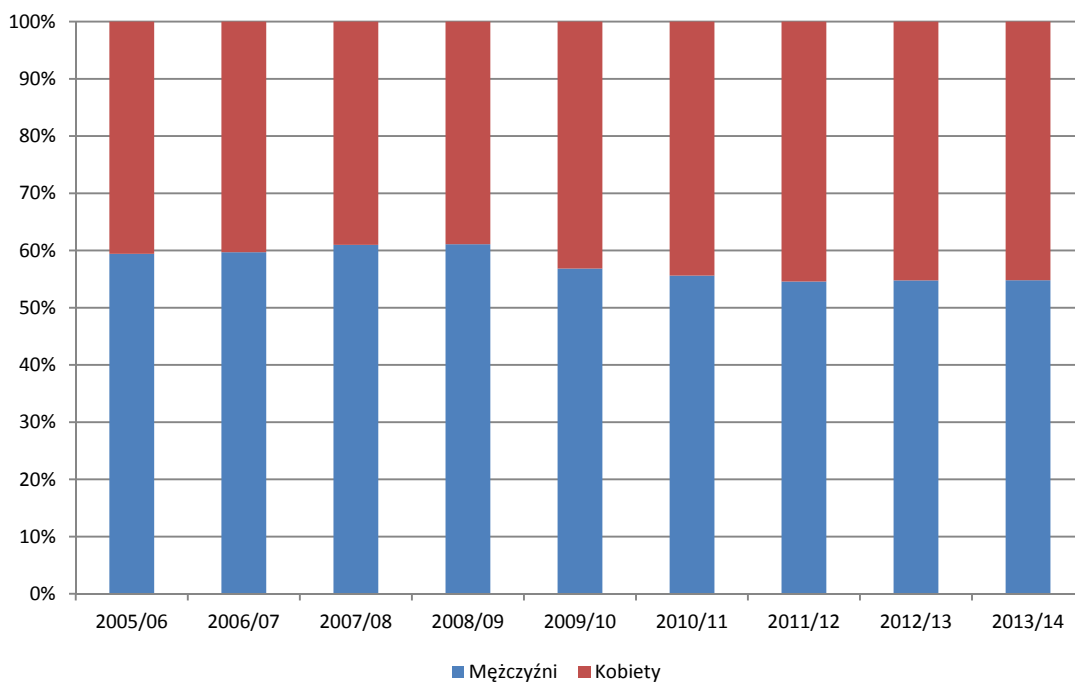
ogólnokształcących wraz z uczniami uzupełniających liceów ogólnokształcących. W roku szkolnym 2013/14 najwięcej dorosłych kształciły licea ogólnokształcące. Uczęszczający do nich uczniowie stanowili 81,3% ogółu uczniów szkół dla dorosłych.

Struktura uczniów szkół dla dorosłych według typów szkół

W latach szkolnych 2005/06–2013/14 w województwie kujawsko-pomorskim, w szkołach dla dorosłych przeważającą grupę stanowili mężczyźni, ale ich udział w ogólnej liczbie uczniów na przestrzeni 10 lat stawał się coraz mniejszy.

Struktura uczniów szkół dla dorosłych według płci

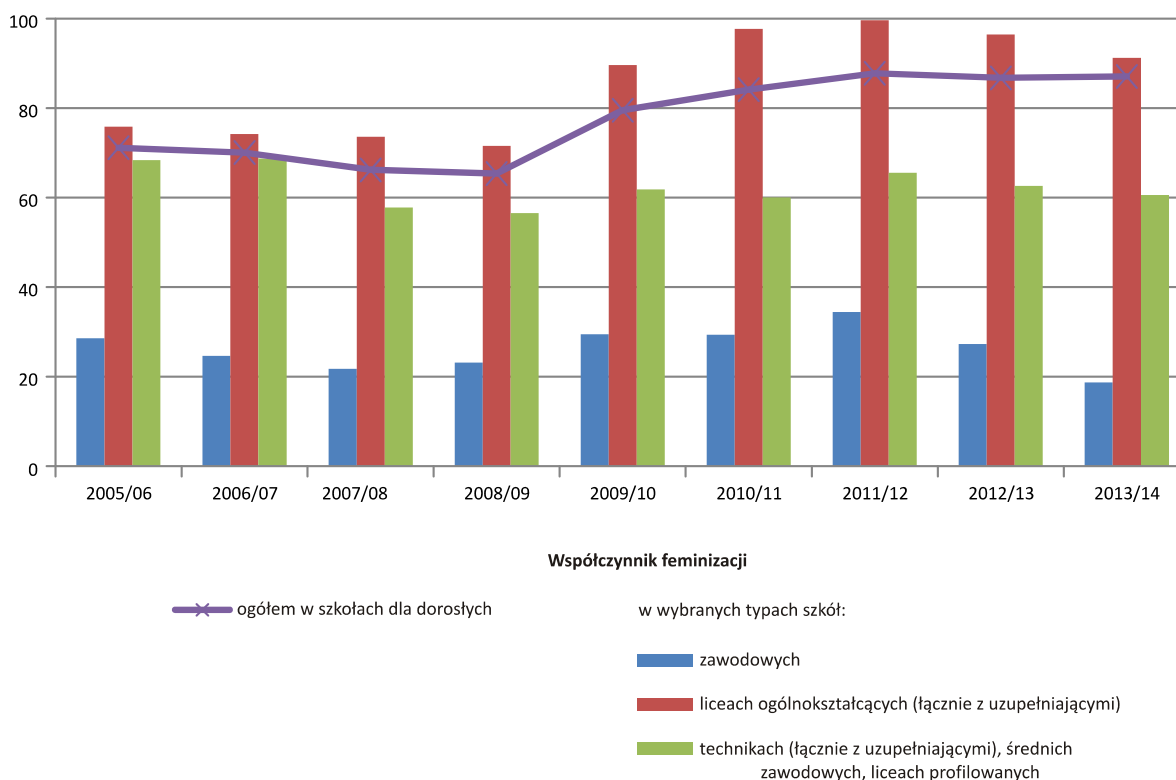

W roku szkolnym 2005/06 na 100 mężczyzn kształcących się w szkołach ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych dla dorosłych przypadało 71 kobiet, w tym w szkołach zasadniczych zawodowych 29 kobiet na 100 mężczyzn, w liceach ogólnokształcących (łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi) 76 kobiet na 100 mężczyzn, a w technikach i szkołach średnich zawodowych (łącznie z technikami uzupełniającymi i liceami profilowanymi) 68 kobiet na 100 mężczyzn. Natomiast w roku szkolnym 2013/14 współczynnik feminizacji ogólnej liczby uczniów szkół dla dorosłych wynosił 87, w tym w szkołach zasadniczych zawodowych wyniósł 19, w liceach ogólnokształcących (łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi) wyniósł 91, a w technikach i szkołach średnich zawodowych (łącznie z technikami uzupełniającymi i liceami profilowanymi) wyniósł 61. W minionej dekadzie najbardziej sfeminizowanymi szkołami dla dorosłych były licea ogólnokształcące, natomiast najmniej kobiet dokształcało się w szkołach zasadniczych zawodowych.

Współczynnik feminizacji w szkołach dla dorosłych

Kobiety
na 100 mężczyzn

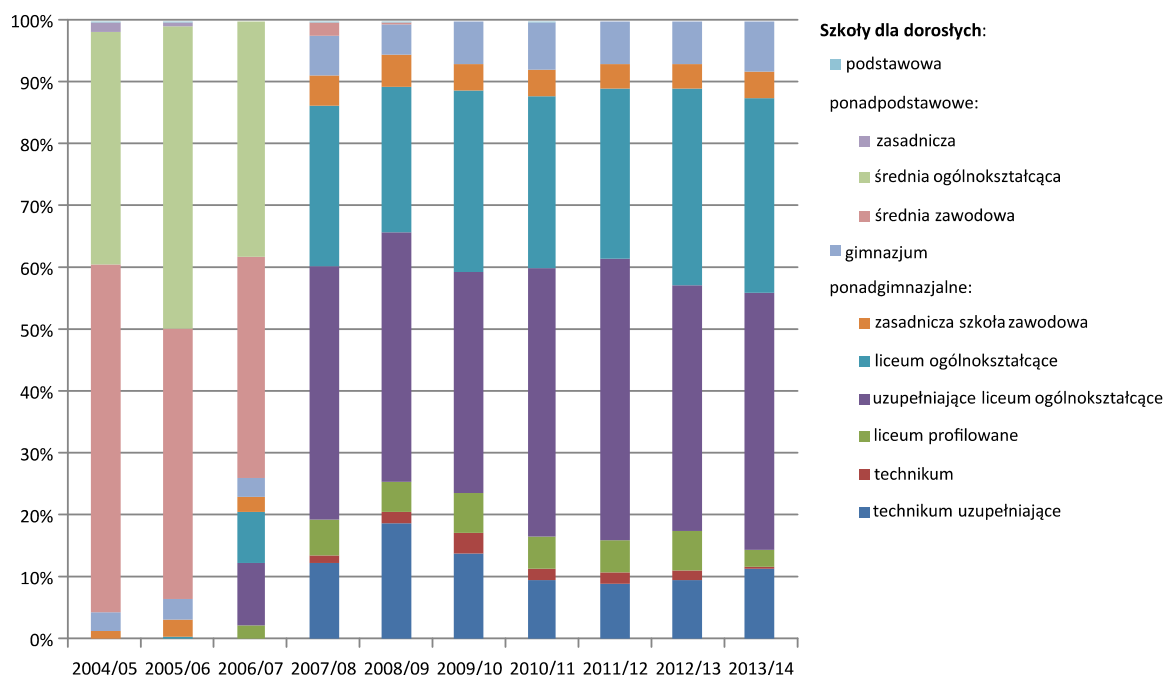

W województwie kujawsko-pomorskim w czerwcu 2004 r. szkoły dla dorosłych ukończyło łącznie 6,4 tys. absolwentów. Dominującą grupę stanowili absolwenci ponadpodstawowych szkół średnich zawodowych (56,2% ogółu absolwentów) oraz ponadpodstawowych szkół średnich ogólnokształcących (37,6% ogółu absolwentów). W czerwcu 2005 r. ogólna liczba absolwentów pozostała na tym samym poziomie, ale po raz pierwszy pojawili się absolwenci ponadgimnazjalnych liceów ogólnokształcących (24 absolwentów). Rok później zanotowano także absolwentów ponadgimnazjalnych uzupełniających liceów ogólnokształcących oraz liceów profilowanych. Od 2007 r. nastąpił spadek liczby absolwentów szkół dla dorosłych (w czerwcu 2007 r. szkoły dla dorosłych ukończyło łącznie 4,0 tys. uczniów) oraz zmiana struktury

absolwentów tych szkół. Ponad 90% absolwentów kończyło szkoły ponadgimnazjalne, w tym głównie uzupełniające licea ogólnokształcące, licea ogólnokształcące oraz technika uzupełniające. W czerwcu 2013 r. szkoły dla dorosłych ukończyło łącznie 4,6 tys. absolwentów. Dominującą grupę stanowili absolwenci ponadgimnazjalnych uzupełniających liceów ogólnokształcących (41,7%), ponadgimnazjalnych liceów ogólnokształcących (31,5%) oraz ponadgimnazjalnych techników uzupełniających (11,4%).

Struktura absolwentów szkół dla dorosłych według typów szkół

Oddzielną kategorię szkół, w których mogą kształcić się osoby dorosłe stanowią szkoły policealne. Zapewniają one uzupełnienie edukacji na poziomie średnim zawodowym. W roku szkolnym 2004/05 w województwie kujawsko-pomorskim działały 183 placówki tego typu, w tym 181 określanych jako szkoły policealne i 2 określane jako szkoły pomaturalne. Szkoły pomaturalne działały do roku szkolnego 2006/07, następnie zostały wygaszone. W roku szkolnym 2004/05 łącznie w szkołach policealnych kształciło się 13,7 tys. uczniów. W ciągu ostatniej dekady liczba szkół policealnych zmniejszyła się o 34 placówki, natomiast liczba uczniów do nich uczęszczających wzrosła do 14,6 tys. osób w roku szkolnym 2013/14. Większość uczniów szkół policealnych stanowiły kobiety (68,8% w roku szkolnym 2013/14). W czerwcu 2004 r. szkoły policealne ukończyło łącznie ponad 4 tys. absolwentów. W kolejnych latach liczba absolwentów szkół policealnych zmieniała się. W 2006 r. (w porównaniu z 2004 r.) zanotowano największy wzrost absolwentów o 28,0%, natomiast w 2010 r. największy spadek o 7,9%. W czerwcu 2013 r. liczba absolwentów tych szkół wynosiła 5182 uczniów i była wyższa niż 10 lat wcześniej o 24,0%.

Obecnie zmiany zachodzące na rynku pracy, tj. preferowane przez pracodawców posiadanie przez absolwentów kwalifikacji ogólnych lub zawodowych, prowadzą do stopniowego wygaszania niektórych typów szkół dla dorosłych. W szkołach dla dorosłych z dniem 1 września 2012 r. zlikwidowane zostały pierwsze klasy (a w latach następnych zlikwidowane zostaną kolejne klasy) zasadniczej szkoły zawodowej, technikum, liceum profilowanego, uzupełniającego liceum ogólnokształcącego, a z dniem 1 września 2013 r. pierwsze klasy (a w latach następnych zlikwidowane zostaną kolejne klasy) technikum uzupełniającego. Wszystkie szkoły dla dorosłych podlegające wygaszeniu w terminie do dnia 31 sierpnia 2015 r. mogą przekształcić się w licea ogólnokształcące dla dorosłych i tym samym być (obok szkół policealnych) jedynym typem szkół ponadgimnazjalnych, w którym osoby dorosłe będą miały możliwość kształcić się w formach szkolnych.

Autorzy opracowania: *Magdalena Piotrowska* Referat Analiz i Badań Regionalnych
– pod kierunkiem dr *Wiesławy Gierańczyk*, tel. 56 6117128

Redakcja merytoryczna, techniczna, skład i grafika komputerowa: *Adam Mańkowski, Magdalena Miśko*
Kujawsko-Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych – pod kierunkiem *Małgorzaty Rybak*

Informatorium: e-mail: InformatoriumUSBGD@stat.gov.pl, tel. 52 3669400